

DAGARNA MED THEO

ALLEN LEVI

Dagarna med Theo

ÖVERSÄTTNING ÅSA BROLIN

Bokförlaget Forum

BOKFÖRLAGET FORUM
Box 3159, 10363 Stockholm
info@forum.se | www.forum.se

COPYRIGHT © 2023 Allen Levi
Utgiven enligt avtal med Ulf Töregård Agency
ORIGINALET TITEL Theo of Golden
ÖVERSÄTTARE Åsa Brolin
OMSLAGSANPASSNING Ilse-Mari Berglin
OMSLAGSBILDER 99Designs och Garry Pound
ISBN 978-91-37-16681-0
TRYCKT HOS ScandBook, Falun, 2026
Första tryckningen

*Till Cubby Culbertson,
som tack för vår långa vänskap och som en påminnelse,
oss vänner emellan, om att du lovade att köpa hundra
exemplar av boken om jag tillägnade den till dig. Betalar
du kontant eller med kort?*

”Ellens slokande gloria.
Lamisha W:s julklappsskor.
Bobbos pillerburk.
Den frånvarande blåskrikans upphittade fjäder.
Oktoberhimlen över Oxbow.
Havslandskapet vid Biscopo.
Överflödet av Goldens blå nyanser det året.”

Ur presentationen av en konst-
utställning på Zila Gallery

Prolog

Theo var bara i Golden i ett år, från vår till vår. Han kom dit strax före påsk, när Boughery och promenadstråket längs Broadway badade i korneller och azaleor. När pollen lade sig till rätta på stadens alla fria ytor likt citrondamm.

Med tiden skulle hans vänner få veta att han älskade floder högt och rent. Han drogs ständigt instinktivt till vattnet – till barndomens Douro, de gyllene årens Seine, pensionsålderns Hudson eller det halva dussinet andra floder som rann genom hans olika hemstäder. Uppväxten i ett sjöfartsland hade säkert påverkat honom. Kanske hade alla Portugals söner ett stänk av Magellans äventyrslust i blodet.

Oavsett vilket var det inte förvånande att han slog sig ner vid just Oxbow River när han kom till Golden. Från ett av sina fönster, det som vette åt väst, kunde han se floden dygnet runt. När han gick utanför dörren kunde han höra den. Sa han, i alla fall. Och när han slöt ögonen, var han än befann sig och vad klockan än var, kunde han känna dess beslutsamma strävan mot bukten, dess slingrande färd söderut, dess muntra marsch mot Atlanten.

Bara ett år. Inte så länge. Men tillräckligt länge för att skapa en egen underström och dra med sig andra. Utan att vara medvetna om det skulle en hel trupp – Asher, Tony, Ellen, Basil och tiotals andra – svepas med av den virvel som var Theo.

Flyta.

Segla.

Växa i omfång och styrka.

På väg mot det hav de inte vetat särskilt mycket om innan.

Och när de såg tillbaka på det som hänt skulle alla säga samma sak, som en hyllning till den gamle portugisen med sitt melodiska tal och ett ständigt leende på läpparna: ”Våra hjärtan”, för att använda prästens ord, ”våra hjärtan brann inom oss.”

Kapitel 1

Theo vaknade tidigt den första dagen i Golden, drog undan hotellfönstrets gardiner och tittade ut över gryningen i söder. Han hade anlänt föregående eftermiddag efter att ha lämnat sitt hem i New York, där vintern just hade gjort en sen, rasande och iskall återkomst. Flyget till Atlanta (med privatjet) och bilresan söderut till Golden (i en Lincoln Town Car med egen chaufför) hade fört honom till en varm och grönskande värld i otaliga nyanser av grönt, gult, lila och rosa.

Han hade sovit gott och nu ställde han sig helt nära fönstret och andades djupt, som om morgonens friska dofter kunde nå honom genom glaset. Med beundran såg han de tidiga vårtecknen.

Sedan rörde han blicken västerut mot den breda, slingrande Oxbow River. Ett band av dimma hängde över vattenytan.

Från sitt rum på tredje våningen, genom det svaga gryningsljuset, kände han igen många av de landmarken han studerat för att förbereda sig inför resan: kullerstensgatorna, de berömda järnverken, de gamla bomullslagerlokalerna, ekarna från förkrigstiden.

Men att befinna sig tre trappor upp var inte i närheten av nära nog för någon med Theos stora nyfikenhet. Han tog på sig bekväma kläder, granskade sin spegelbild, rättade till kragen och scarfen och släckte lamporna. Han hängde en ”Stör ej”-skylt på dörrhandtaget och tog trapporna ner till lobbyn. Där lyfte han på gubbkepsen åt receptionisten och

klev ut i den kyliga morgonen, ivrig att hinna ta en promenad innan gatorna fylldes av fotgängare och bilar.

Förutom ett kafé och en liten restaurang var alla affärer längs Broadway stängda. Theo hade trottoaren nästan för sig själv.

Han hade inget särskilt mål i sikte. När han såg något som intresserade honom, vilket hände hela tiden, stannade han upp och dröjde sig kvar tills han kände sig nöjd.

Han var till exempel intresserad av järndekorationerna på fasaden till ett hörnhus. Vem hade tillverkat dem? När? Hur?

Han var intresserad av tegelmönstret på den gamla men välbevarade byggnad som numera fungerade som antagningskansli för stadens college.

Han var intresserad av den plakett som berättade historien om Stråket, den breda mittremsa som delade Broadway i två. (Vilken plats han än bodde på eller besökte läste Theo alltid de historiska skyltarna, vilket han kunde göra på fem olika språk.)

Han var intresserad av en skulptur i modern stil som stod i entrén till universitetets medicinska institution.

Han var väldigt intresserad av en liten fågel som satt på en bänk vid gångvägen och tiggde brödsmulor.

Theo stannade, böjde sig lite framåt med händerna på ryggen och viskade till den frågande lilla varelsen: "Förlåt mig, kära du, men jag har inget att ge dig i dag. Kanske i morgon? Och sluta gnälla. Var glad att du inte är i New York en sådan här dag."

Han plockade upp en tom ölburk och lade den i papperskorgen en bit bort.

Sedan tog han upp ett litet förstoringsglas för att i detalj granska en lila azalea som just slagit ut.

Och så vidare.

Theos stora intresse för alla dessa saker drog ner hans promenadtempo till krypfart. Han hade bara hunnit två

kvarter när morgontrafiken drog i gång för fullt, trottoarerna fylldes av studenter och affärsmän och de tidigare så tomma parkeringsplatserna på båda sidor om Stråket fylldes av bilar.

Men det gjorde inget.

Varken i dag eller under överskådlig framtid hade Theo någon deadline. Han hade inga möten, inga skyldigheter. Han var fri att njuta av både obegränsad flexibilitet och total anonymitet. Han var bara en turist.

Han kände inte en själ i den här staden.

Eller ... kanske en.

Än visste han inte hur länge han skulle stanna – veckor, månader, ännu längre? – men det han sett hittills av sitt nya, tillfälliga hem var till hans fulla belåtenhet.

Det var en mycket fin plats att befinna sig på och namnet var därefter.

Golden.

Kapitel 2

Theo avslutade sin promenad längs Broadway med att återvända till det lilla kafé han gått förbi tidigare på morgonen. Kaffedoften svävade likt ett aromatiskt moln över ingången och fungerade effektivt som marknadsföring.

Med guldbokstäver på det färgade glaset bredvid ytterdörren stod det:

Bägaren
Light Street och Broadway
Måndag till torsdag, 6–22
Fredag och lördag, 7–23
Söndag, 8–18

Theo gick in, tog ett djupt andetag och såg sig omkring i rummet.

Människor i olika åldrar, av olika etnicitet och utseende, ja, alla sorters människor stod och satt för sig själva eller i små grupper, samlade för att njuta av kaféets magiska stämning.

En ung man var på väg att lämna lokalen med en cello på ryggen och en kaffekopp i handen. Skickligt navigerade han mellan borden och de gäster som var på väg in och undslapp sig då och då ett diskret ”ursäkta”. Han kastade en blick på Theo från sidan, log, nickade och sa hej. Sådant var ovanligt,

för att inte säga misstänkt, i de stora städer där Theo hade tillbringat större delen av sitt liv, men han hälsade tillbaka med en nickning och ett leende, varpå han ställde sig i den korta kassakön.

Han kände på sig att han skulle bli stamgäst här och det visade sig stämma.

Om bara kaffet är lika härligt som stämningen, tänkte han.

Men han visste att det var ett önsketänkande.

Theo var van vid starkt, europeiskt kaffe – abatanado och café pingado i Lissabon, café con leche i Madrid, espresso i Bologna, café noisette i Marseille. Amerikanska kaféer gjorde honom ofta besviken, även i New York där det gick sex undermåliga på varje utsökt kopp kaffe. Han hade fått höra att han ställde alltför höga krav.

Nu hälsade han på baristan bakom disken, beställde sitt kaffe, tog emot det och satte sig i en fåtölj.

Han blev inte så lite överraskad över kvaliteten på sin espresso och nickade nöjt när han låtit den första klunken vila på tungan.

Han såg sig omkring. Lade märke till kafégästernas ansikten, röster, hälsningar och gester. Den muntra men mycket noggranna baristan, aktiviteten vid borden.

Men hans blick drogs nästan genast till de konstverk som täckte kaféets väggar.

På väggarna till vänster, höger och längst in hängde porträtt, sammanlagt nittiotvå stycken, som gjorts med blyertspenna på vitt papper och satt i svarta ramar i tre olika storlekar. Det var tydligt att samma konstnär hade gjort dem alla. Och som för att spegla kafégästerna var samlingen mycket varierad när det gällde ålder, etnicitet och ansiktsuttryck.

Trots att Theo satt en bit ifrån de inramade ansiktena uppfattade han hur detaljerade och noggranna teckningarna var.

De hade något levande över sig, något som fick det att kännas som om de människor som porträtterats var åskådare till det som pågick inne på Bägaren snarare än bara utsmyckningar på väggen.

Den gamle mannen föreställde sig att alla de nittiotvå porträtten var fönster. Att varje ansikte befann sig utanför huset och roat kikade in på gästerna där inne. På kvällarna när kaféet var stängt kanske de klev ur sina ramar, kom in på kaféet, minglade och pratade om allt de sett och hört under dagen, berättade historier för varandra och återvände till sina ramar innan kaféet öppnade igen.

Han log åt den färgstarka men galna idén. Den sortens tankar kom ofta över honom.

Hans fantasi var i det närmaste poetisk.

Dessutom hade han en kännares blick och sinnelag. Han var intresserad av väldigt många saker, men oerhört intresserad av endast några få. Till exempel porträtt.

Det fick honom att vilja granska varenda teckning i minsta detalj, men han bestämde sig för att invänta ett tillfälle när det inte var lika mycket folk på kaféet.

Tills vidare drack han sin espresso i små, väl avvägda klunkar. Att göra något annat skulle, som han såg det, ha varit respektlöst, rentav nedvärderande, gentemot baristans hantverksskunnande. När han var klar med kaffet tog han upp kepsen, gled ut från kaféet medan han såg sig omkring igen och gick tillbaka till hotellet.

Senare samma dag, efter en lunch och en tupplur, gick Theo ner till floden, följde den stenlagda gången i nordlig riktning, och satte sig med solen i ansiktet en kvart innan han återvände till kaféet. Förutom några studenter var det tomt på gäster och ingen kö när Theo gick fram till kassan för att beställa.

”Välkommen tillbaka”, sa baristan. ”Ditt andra besök i dag.”

Theo blev imponerad över att mannen kom ihåg ho-

nom med tanke på hur många gäster som varit där under morgonrusningen.

”Kära du, det var en enastående espresso du gjorde i morse. Tack så mycket för den. Väldigt *je ne sais quoi*. Jag är här för att få en repris.”

Den yngre mannen skrockade. Det var inte ofta någon pratade franska på Bägaren. ”Tack själv, sir. Då ska jag försöka göra den här ännu bättre. Om den inte är perfekt, säg bara till. Jag heter förresten Shep. Och du är ...?”

Shep sträckte fram handen. Den gamle mannen tog den mellan sina båda. ”Mina vänner säger Theo. Trevligt att träffas.”

Shep lade märke till det exakta uttalet och den utländska brytningen när den äldre mannen talade.

”Tack detsamma. Vad gör du här i Golden?”

”Jag är här i arbetet. Men just nu är jag mest intresserad av de här porträtten.” Theo pekade på väggen. ”Jag såg dem i morse och ville gärna ta en närmare titt. Kan du berätta något om dem?”

En grupp på fyra kvinnor hade kommit in på kaféet och ställt sig i kö bakom Theo.

”Gärna, mr Theo, så fort jag har rast. Men här är något du kan börja med. Här kanske du hittar svar på några av dina frågor. Och jag vill höra mer om dig när det lugnar ner sig igen.”

Shep gav Theo en lokaltidning, *Guldbladet*. På förstasidan fanns ett foto av kaféet, taget med vidvinkel från dörren så att alla väggarna och de flesta av porträtten syntes. Mitt i bilden stod Shep tillsammans med en smal, lätt gråhårig man iklädd jeans, T-shirt och tweedjacka. Bildtexten lød: ”Bildkonst på Bägaren.”

Theo slog upp tidningen, letade upp artikeln och började läsa.

Det började som ett skämt. Ett "tänk om"?

Ett "vill du"?

Ett "kanske".

Kafé och konstgalleri i ett.

Det är precis vad Bägaren, ett av stadens mest populära kaféer, har förvandlats till på sistone. Kaféet, som ligger i hörnet av Light Street och Broadway, ägs och drivs av Shep och Addie Carlile, båda uppvuxna i Golden.

De köpte det tomma trevåningshuset just när innerstadens renässans började ta fart och under ett år ägnade de helger och kvällar åt att renovera markplanet. När de var klara sa de upp sig från sina bankjobb, jobbade som lärlingar på ett exklusivt kafé i Atlanta i två månader för att lära sig hur kafébranschen fungerar, och sedan var det premiärdags. Kaféet blev en omedelbar framgång och fick lysande recensioner. Bägaren erbjuder drycker och tilltugg av god kvalitet.

Sedan man slog upp dörrarna har många stamgäster hittat dit och försäljningen går fint. Lokalen ligger nära nöjeskvarteren, restauranger, affärer, tingsrätten och Goldens konst- och designskola, vilket innebär en stadig ström av gäster under hela dagen.

Och några av dem lämnar aldrig rummet!

Bägaren ligger bara några gator ifrån den väletablerade, lokale konstnären Asher Glissens hem och konstnärsateljé. Han har arbetat som privatlärare och som curator på Bredlows konstcentrum, illustrerat otaliga tidskriftsartiklar och annonser och blivit känd för sina mästerverliga porträtt.

När kaféet öppnade var Glissen en av de första gästerna och han säger sig ha lagt en "stor del av sina pensionsbesparingar" på Bägarens goda kaffe.

För ett år sedan erbjöd paret Carlile konstnären att ställa ut sin konst på kaféet. Han nappade direkt på idén.

"Asher sa att han hade kommit på något men ville inte säga vad det var", berättar Shep Carlile. "En månad senare

kom han till kaféet med några porträtt av våra stamgäster. Det var otroligt. Sedan växte det bara. Folk älskade porträtten. Vissa kom in enbart för att titta på dem. Vi är väldigt stolta över att kunna visa upp dem.”

I dag hänger nittiotvå porträtt på väggarna. Alla är till salu. När ett porträtt säljs ersätts det av ett annat.

Glissen har bara gott att säga om kaféet. ”Bägaren har blivit något av en institution i den här delen av staden, en smältdegel. Det har jag försökt fånga i porträtten. Min mamma, som också var konstnär, brukade säga att alla ansikten har en berättelse. Det hade hon nog rätt i. De här porträtten bildar en egen sorts samhälle. För mig var det ett hjärteprojekt att jobba med dem. Jag är väldigt tacksam över att Addie och Shep har gjort plats för dem.”

Glissen ses ofta på Bägaren och på andra ställen i staden med kameran i högsta hugg för att fotografera nytt material. Om du kommer in på kaféet kanske han ber dig att titta åt hans håll en stund. I så fall kan det hända att du blir en del av Bägarens konstutställning.

Fler kunder kom in. Medan Shep gjorde i ordning deras beställningar läste Theo om artikeln, varpå han reste sig och gick längst in i lokalen.

Ett dussin porträtt hängde i tre rader om fyra på den innersta väggen. Alla var klassiska porträtt som visade huvud och axlar. Theo tog upp ett par stålbågade glasögon ur fickan, tog på sig dem, knäppte händerna bakom ryggen och började granska teckningarna på en meters avstånd. Han sänkte hakan för att kunna se över kanten på glasögonen, sedan lutade han huvudet bakåt för att se genom glasen längst ner på näsan. En konsthistoriker på Louvren kunde inte ha varit mer engagerad eller ivrig än denne äldre man när han studerade Bägarens porträtt.

Han gick närmare, stannade bara några decimeter från

väggen och granskade teckningarna in i minsta detalj. Tiden förlorade sin betydelse och han märkte inte längre vad som pågick i resten av kaféet.

När Shep hade klarat av beställningarna såg han att Theo stod på andra sidan rummet men ville inte störa honom. Det gladdde honom att den gamle gästen var så uppslukad av konstverken, samtidigt som han blev nyfiken på vad som låg bakom hans stora intresse.

Redan som pojke hade Theo dragits till fina linjer och detaljer. Han ägnade en stor del av sin barndom åt att genom ett förstoringsglas kika på fjädrar, löv och insekter bland vinrankorna som omgav familjens hus. Han fascinerades av spindelnät, trollsländor och undersidan av svampar. Han samlade på frimärken och blev som förhäxad när han för första gången fick se Leonardo da Vincis teckningar och skisser. Senare, som ung vuxen, tog han för vana att alltid ha med sig en lupp – en present från en lärare – i fickan, för att kunna granska små saker och detaljer som inte syntes för blotta ögat. För någon som han var porträttkavalkaden på Bågaren nästan överväldigande lockande. Väggen var en skattkista, en fest för ögat.

Theo stannade upp och böjde lätt på knäna framför varje teckning, djupt koncentrerad.

Han gick till den främre delen av kaféet och fortsatte titta på samma sätt, ibland rakt över huvudet på de gäster som satt närmast väggen. Han bad om ursäkt men följde sin bana.

Varje ansikte sa honom något om personens historia och gav upphov till en fråga.

Vad är den här mannen så oroad över?

Varför är den unga kvinnan så blyg?

Hur skulle jag beskriva det där barnets ansikte?

Och hur lyckas konstnären göra sådana övertygande porträtt, om och om igen?

I takt med att Theo granskade teckningarna blev han

alltmer förvånad och bekymrad över att så många av dem fortfarande var till salu. Priserna förbluffade honom. *Bara hundra tjugofem dollar för den här? Bara tvåhundra? De är värda betydligt mer än så.* Hur kunde det komma sig att nitiotvå porträtt av så hög kvalitet och till så låga priser fortfarande inte hade sålts?

Han fastnade för ett porträtt av en ung kvinna med fina drag och allvarlig uppsyn, och med ögon som blickade rakt in i hans. De hade något nästan skrämmande välbekant över sig. *Kunde det vara ...?*

Sedan såg han på porträttet till höger om henne, som föreställde en ung man som tittade förbi konstnären på något som fanns utanför ramen. Vad var det som lyste ur de där ögonen? Rädsla? Misstänksamhet? Förakt? Vad det än var så verkade mannen besvärad över att bli fotograferad. Han hade på sig en vinterjacka med hög krage, så det var säkert kallt när det hände.

Theo hade studerat porträtten i nästan en timme när Shep till slut gick fram till honom.

”Visst är de speciella?”

Shep torkade av händerna på en kökshandduk. Han nickade mot porträttet framför Theo, det som föreställde mannen med den ängsliga blicken.

”Han där har gått igenom en hel del. Hans lilla flicka blev svårt skadad i en bilolycka för ett tag sedan. Mamman dog. Han kommer inte hit så ofta, men när han gör det beställer han vanligt kaffe med grädde. Jag tror inte ens han vet att det här porträttet sitter uppe.”

Theo nickade och vände sig till honom. ”Känner du alla på väggarna?”

”Ja, de flesta, åtminstone lite grann. Vissa känner jag väl. Andra inte alls. Konstnären brukar skriva deras namn med små bokstäver på baksidan av tavlorna, så att jag kan ta reda på det om det skulle behövas. Men, mr Theo, innan vi går in

på vilka de är kan du väl berätta lite om dig själv. Du sa att du var ny här i stan. Hur kommer det sig att du är här? Var bor du annars?”

Theo viftade bort frågan innan han gav sitt korta svar. ”Jag har bott på många platser. Jag föddes och växte upp i norra Portugal men har bott i New York i många år. Jag har kvar min bostad där, men jag är här i affärer och just nu är det här jag bor, i Golden. Det har bara gått en dag men jag är redan väldigt förtjust i stan. Och, mr Shep, det är ditt kafé jag gillar mest.”

Det artiga men lite vaga svaret var inte vad Shep hade hoppats på, men han tjatade inte. Kanske skulle han få veta mer med tiden.

”Säg bara Shep”, sa han. ”Som mina vänner gör. Inget mister.”

”Naturligtvis, tack så mycket. Och du kan kalla mig Theo. Varför heter kaféet Bägaren, förresten?”

Nu var det Sheps tur att svara undvikande. ”Det lät bra, bara. Jag kan berätta mer en annan gång. Läste du artikeln om porträtten?”

Theo nickade. ”Ja. Väldigt intressant.” Han gav tillbaka tidsningen. ”Men, mr Shep – ursäkta mig, Shep – det är en sak jag inte förstår. Varför köper inte folk porträtten?”

Shep grimaserade och vickade på huvudet fram och tillbaka, som om han försökte hitta det rätta svaret. ”Det är ett mysterium även för mig. Jag vet att Asher har fullt upp och kanske inte behöver fler uppdrag, men jag hade ändå hoppats att det här skulle dra in lite pengar åt honom. Hittills har det inte blivit så. Inte än. Vi sålde en del teckningar inför julen förra året, men jag väntar fortfarande på det stora genombrottet. En vacker dag kanske folk inser vilken skatt det här är. Asher ritade av Addie – det är min fru, Addelyn – och det porträttet är en av mina mest värdefulla ägodelar. Om mitt hus började brinna skulle jag försöka få med mig det ut.” Han

gjorde en liten paus. "Även om det är underbart att de hänger här önskar jag att någon skulle komma hit och köpa allihop."

Theos ögon vidgades en aning. Han lyfte handen till munnen, satte tummen under hakan och knackade sig på underläppen med pekfingret.

En kund stod vid kassan, redo att beställa.

"Jag måste återgå till arbetet", sa Shep. "Tack för att du kom hit igen. Om du blir stamgäst hos oss kanske du också hamnar på väggen en dag. Välkommen till Golden. Hur var kaffet, förresten?"

"Enastående. *Exceptionnelle! Maravilhoso!*" Theo log och applåderade lågt innan han klappade Shep på armen. Sedan lämnade han kaféet, gick tvärs över gatan till Stråket och satte sig på en bänk vid fontänen.

Han tänkte på de osålda porträtten.

På de hem som skulle kunna förskönas och de liv som skulle berikas av deras närvaro.

På konstnären, som skulle glädjas åt försäljningen.

Det var då han fick idén.